

SERKAN TURGUT • Kürt Damgası

SERKAN TURGUT 1980'de Tatvan'da doğdu. Tatvan Anadolu Lisesi'nden mezun oldu. Ege Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden lisans, yüksek lisans ve doktora derecelerini aldı. Bitlis, Diyarbakır ve İzmir'de felsefe grubu öğretmeni olarak görev yaptıktan sonra Ege Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalıştı. Doktora sonrası çalışmalarını bağımsız olarak sürdürmektedir.

İletişim Yayınları 3017 • Araştırma-İnceleme Dizisi 495

ISBN-13: 978-975-05-3110-1

© 2021 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2021, İstanbul

EDITÖR Tanıl Bora

YAYINA HAZIRLAYAN Alper Zorlu

DİZİ KAPAK TASARIMI Ümit Kıvanç

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Burak Ciritçi

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Büşra Bakan

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 45030

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11

Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

SERKAN TURGUT

Kürt Damgası

Etnik Sınırlar ve
Başa Çıkma Stratejileri

Nevzat Turgut'un anısına...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	11
GİRİŞ	13
BİRİNCİ BÖLÜM	
TEORİK VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE	21
Damga ve ayrımcılığa karşı gündelik tepkiler	21
Damgalama ve destigmatizasyon stratejileri.....	22
Destigmatizasyon kuramı.....	25
Sembolik ve toplumsal bir sınır olarak etnisite	29
Sembolik ve toplumsal sınırlar.....	29
Etnisite.....	34
Etnisite kavramına sınır üzerinden bakmak.....	37
Etnik grup - etnik kategori ayrımı.....	39
Destigmatizasyon stratejisi olarak etnik sınır oluşturmak	42
Sınırları yeniden belirlemek.....	46
<i>Sınırları genişleterek değiştirmek</i>	46
<i>Sınırları daraltarak değiştirmek</i>	47
Sınırları tersine çevirmek.....	49
Sınırı geçme stratejisi.....	52
Sınırları bulanıklaştırmak.....	53

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE ETNİK SINIRLARIN

TARİHSEL VE POLİTİK KÖKLERİ 55

Erken Cumhuriyet ve etnik sınırların oluşumu 57

Etnisite ve millet tartışması 57

Türk ulus-devletleşme süreci ve Osmanlı kökleri 63

Ulusun inşası ve etnik sınırlar 65

Kürt meselesine bakış ve demografik mühendislik 73

Erken Cumhuriyet'te ulus ve karşı ulusun inşası 80

Zorunlu göç ve Kürt kimliğinin görünürleşmesi 81

Zorunlu göçün önceki göçlerden farkı ve sonuçları 85

Kürt kimliğinin etnikleştirilerek damgaya dönüşmesi 89

Tanınmanın sonuçları: Kürt meselesinin algılanmasındaki dönüşüm 89

Paradigmal dönüşüme etki eden gelişmeler 91

Bölgesel etkiler ve dış güçler 91

Siyasal temsiliyet paradoksu 93

Kürt kimliğinin damgaya dönüşmesi 94

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METODOLOJİ 97

Neden ortaöğretim kurumları? 97

Sahanın belirlenmesi 98

Görüşmecilere ulaşma süreci 99

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ANALİZ VE BULGULAR 103

Kürt öğrencilerin damga ve ayrımcılık deneyimleri 103

Etnik mensubiyet ve göstergelerinden rahatsızlık 106

Terörist damgası ve vatana bağlılığın sorgulanması 116

Küçümsenme ve saygısızlık 121

Fiziksel saldırı ve hakaret 124

Çifte standart ve kaba davranış 129

Ayrımcılık algısı 133

Damga ve ayrımcılıkla başa çıkma stratejileri 137

Karşı koyma stratejisi 140

Konuşmaya çalışmak ya da bilgisizliği gidermek.....	141
Cevabını vermek.....	144
Damgayı yanıtız bırakma.....	147
Bilinçli tepkisizlik.....	148
Damgaya karşı bireysel sorumluluğu üstlenmek ve mağduru suçlamak.....	152
Kaçınma stratejisi.....	161
Gizlenmesi ya da hemen açıklanması gereken bir kimlik olarak Kürtlük: "Kendini ele verme".....	163
Pragmatik dil kullanımı: "atışma yaratabilecek konulardan kaçınmak".....	169
Damgayla söylemsel düzeyde başa çıkma stratejileri.....	176
Grup içi sınır oluşturmak ve "bazı Kürtler".....	177
Etnik sınırları bulanıklaştırmak.....	184
Etnik sınırlara atfedilmiş anlamı dönüştürmek.....	188
" <i>Etnik grubun olumlu özelliklerine vurgu</i> ".....	189
<i>Ulusal anlatı ve sembollere eklemlenme stratejisi</i>	193
SONUÇ YERİNE	197
KAYNAKÇA	207

ÖNSÖZ

Yaptığım çalışmanın ilk nüveleri Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yedi yıl felsefe grubu öğretmenini olarak çalıştığım yıllara uzanıyor. Sosyoloji öğrenimimi bitirdikten sonra öğretmen olmaya hak kazandığımda, ilk görev yeri olarak Bitlis'in Tatvan ilçesine atamam yapıldı. Bu şehirdeki çeşitli liselerde iki yıl çalıştıktan sonra Diyarbakır'ın merkezinde bulunan bir lisede bir yıl görev yaptım. Bir sonraki görev yerim ise İzmir'in Seferihisar ilçesindeki çeşitli liseler oldu. Burada üç yıl öğretmenlik yaptıktan sonra lise öğretmenini olarak çalıştığım son yer olan İzmir'in Bayraklı ilçesindeki bir meslek lisesine geçtim. Bu süreç boyunca, odaklandığım etnik grup mensuplarının Bitlis ve Diyarbakır'da çoğunlukta, İzmir'de ise azınlıkta oldukları alanlarda etnik sınırları algılama biçimlerinin onların eğitim süreçleriyle ve okul bileşenleriyle ilişkilerini ne ölçüde farklılaştırdığını gözlemleme şansına sahip oldum. Bu gözlemim bana etnik kimlik ve eğitim ilişkisini etnik sınırlar algısı ve bununla başa çıkma stratejileri üzerinden analiz edebileceğimi ve böylelikle siyasal alana hapsedilmiş önemli bir konunun sıradan insanla-

rın gündelik deneyimlerine odaklanarak farklı bir perspektiften çalışılabileceğini gösterdi. Bu çalışma böyle bir ilginin sonucudur.

Bu çalışma birçok kişinin katkılarıyla mümkün olduğundan isimlerini anmak isterim. Öncelikle çalışmanın her aşamasına görüş ve önerileriyle katkı sunan sevgili Çetin Çelik'e, araştırma sürecinde özgür bir çalışma imkânı sunan tez danışmanım Ahmet Talimciler'e, alan araştırması sırasında yardımlarını esirgemeyen Lütfi Ay'a, kıymetli görüş ve eleştirileri için Mehmet Kuyurtar ve Özgür Soysal'a, kitaplaşma aşamasında metni okuyup değerli yönlendirmelerde bulunan sevgili Tanıl Bora ve Nilgün Toker'e teşekkürlerimi sunarım.

Böyle bir çalışma yapacağımı söylediğimde benimle aynı heyecanı yaşayan ve sonuçlarını görmek için sabırsızlanan fakat yakın zamanda kaybettiğim babam Nevzat Turgut'a, sevgi ve sıcaklığını hep yanımda hissettiğim annem Zinnet Turgut'a teşekkür borç bilirim. Teşekkür borçlu olduğum insanların başında ise bu çalışmanın her ânını benimle birlikte yaşayan yol arkadaşım, eşim Çağrı geliyor. Kendisi sadece umudumu yitirdiğimde verdiği destekle değil, tezin fikir aşamasından yazım sürecine görüş ve önerileri ile bu çalışmanın ortaya çıkmasına büyük katkı sundu. Son teşekkür ise varlığı ve neşesiyle bizleri yaşama bağlayan güzel oğlumuz Barış'a...

GİRİŞ

Kürt meselesi Cumhuriyet öncesinden başlayarak siyasal elitlerin uğraşmak zorunda kaldığı en önemli sorunlardan biri olmuştur. 1990'lı yıllara kadar bölgesel bir sorun görünümünde olan Kürt meselesi çatışmaların yoğunlaşması ve devletin bu çatışmaları güvenlik stratejileriyle bastırma-ya çalışması ile boyut değiştirmiştir. Bu süreçte 1-3 milyon arasında olduğu tahmin edilen bir kitle metropollere göç etmiş, böylelikle Kürt meselesi metropollerde farklı veçheler de eklenerek dolaylı ve dolaysız ülkedeki bütün sorunların kaynağı ya da bir parçası olarak göz ardı edilemez bir olguya dönüşmüştür.

Kürt meselesi, ilişkili olduğu konuların genişliğine rağmen çeşitli nedenlerle uzun yıllar akademik araştırmanın dışında tutulmuştur. Bu meselenin akademik olarak çalışılabilir olması ise siyasal elitlerin bu meseleye yaklaşımına bağlı olarak dönem dönem değişkenlik göstermiştir.

'90 sonrasında, bu konuda yapılan çalışmaların sayısında, resmî söylemdeki kırılmaya paralel olarak artış yaşanmıştır. Sosyal bilimlerin farklı alanlarına yayılan bu çalışmalara

rın büyük bir çoğunluğu, çatışma süreçleri ekseninde siyasal alana odaklanan, devletle Kürt muhalefetini odağa alıp makro alanın tartışıldığı çalışmalar olmuştur.

Mikro alana yönelen çalışmalar çoğunlukla sivil toplum liderleri, siyasal partiler, kanaat önderleriyle ya da muhalif hareketlere katılan, toplumun görece bu meseleye angaje olmuş kesimleriyle sınırlı kalmıştır. Politik alan dışındaki sıradan bireylere yönelen çalışmalar ise zorunlu göç sürecinin yarattığı kentsel yoksulluk ve enformel sektör bağlamında Kürtlüğün sınıfsal görünümüne odaklanan çalışmalar olmuştur.

Kürt meselesi çerçevesinde yapılan çalışmaları, sorunu terör kavramsallaştırması çerçevesinde anlamaya yönelen güvenlik odaklı çalışmalar, devlet elitlerinin Kürt meselesine yaklaşımına odaklanan eleştirel çalışmalar, çatışma sürecine ve Kürt muhalif hareketine odaklanan çalışmalar, zorunlu göç süreci ve bu göçün batı illerindeki etkilerine yoğunlaşan çalışmalar olarak sınıflandırabiliriz. Yakın dönemde ise bu çalışmalara, batı illerinde gelişen anti-Kürt algıyı ve Kürt meselesinin etnikleşmesini çoğunluğun gözünden analiz etmeye yönelen araştırmalar eklenmiştir.

Bu kapsamda söylemek gerekir ki Türkiye’de Kürt dendiği zaman akıllara bir taraftan çatışma süreçleri ve terör eylemleri, diğer taraftan ise siyasal Kürt hareketinin temsil ettiği politik talepler ve bunu destekleyen kitleler gelmeye başlamıştır. Kürtlük kategorisi politik olanla özdeşleşmiş ve sıradan bireylerin gündelik hayattaki tasavvurlarını bulanıklaştıran yeni bir gerçekliğe dönüşmüştür.

Kürt meselesi gibi kökleri Cumhuriyet öncesine dayanan, tarihsel bir olgunun etnikleşerek toplumsal uzamda özneler arası ilişkileri belirleyen bir fenomene dönüşmesi, bu meseleye yeni ve çok boyutlu bir perspektiften bakmayı zorunlu kılmaktadır. Bu bakış açısı devlet ve muhalefet elitleri dışın-

da bir alana, sıradan bireylerin dünyasına, fakat bu kez etnik sınırları deneyimleyenlerin anlam dünyasından bakmayı gerektirmektedir.

Mikro alana odaklanmak kişileri boşlukta eyleyen bütünlükler olarak görmeyi gerektirmez. Makro yapısal koşullar alandaki bireylerin eylemlerini sınırlayan ya da mümkün kılan ulusal ve kültürel bağlamı oluşturmaktadır fakat bu gerçeklik, anlam üretme süreçlerinin mikro alandaki karşılaşmalarla sürekli olarak yapılandırıldığını, bu kapsamda da sıradan bireylerin yapısal koşulların pasif bir alıcısı olarak değil, bu sürecin taşıyıcıları olarak tasarlanmaları gerektiğini yadsımaz.

Sıradan bireyler, bahsettiğimiz düzeylerin ilişkiselliği çerçevesinde, gündelik ilişkileriyle, toplumsal yapıların ve kültürün bizatihi yapıcısı/dönüştürücüsüdürler. Marx'ın *Louis Bonaparte'in On Sekiz Brumaire*'i'nde ifade ettiği gibi, "İnsanlar tarihlerini kendileri yaparlar, ama onu serbestçe kendi seçtikleri parçaları bir araya getirerek değil, dolaysızca önderinde buldukları, geçmişten devreden verili koşullarda yaparlar" (Marx, 2010: 30). Bu nedenle, yapacağımız bu çalışmada bireysel karşılaşmalara ve anlam üretme süreçlerine odaklanacak, fakat bunu ulusal bağlamın ve kültürel repertuarın bir parçası olarak anlamaya, analiz etmeye çalışacağız.

Çalışmamızın temel amacı, sıradan Kürt gençlerinin azınlıkta oldukları kentsel alanda ve özellikle okul ortamında, etnik kimliklerine iliştilmiş damgayla başa çıkma stratejilerini anlamak, bu gençlerin eşitlik ve tanınma taleplerini hangi repertuar üzerinden yürüttüklerini, gerek pratikte gerekse söylem düzeyinde ayrımcılığa verdikleri tepkilerle bu sürece ne ölçüde etkide bulduklarını anlamaya çalışmaktır.

Bu amaç çerçevesinde, milliyetçi diskurun yeniden üretildiği okul ortamındaki sıradan bireylere odaklanılarak tarih-

sel ve siyasal veçhesi ön plana çıkmış bir meselenin böylesi bir alanda nasıl deneyimlendiği, müzakere edildiği, keskinleştiği, melezeleştiği, etnik sınırları bulanıklaştırdığı ya da yeniden konsolide ettiği, bu kez ikincilleştirilmiş grubun gündelik pratikleri ve anlam oluşturma süreçleri bağlamında anlaşılmaya çalışılacaktır.

Bu stratejiler etnik sınırların güçlenmesine ve etnik eşitsizliklerin yeniden üretilmesine mi katkı sunuyor? Yoksa bu grubun kolektif kimliğine iliştirilmiş olumsuz imajları dönüştürmesine mi yarıyor? Bu çalışma bunlara bir cevap veremese de, eşitsizlik ve ayrımcılıkla karşılaşan sıradan bireylerin eylemleri ve anlatıları çerçevesinde, var olan toplumsal süreçleri yeniden düşünmemize katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Destigmatizasyon stratejileri üzerine çalışmak bizlere dezavantajlı etnik grup mensuplarının damga ve ayrımcılık deneyimleri ve bununla başa çıkma girişimlerini anlama ve bu kapsamda da onların okul bileşenleri dahil bir bütün olarak içinde buldukları toplumla etnik kimlikleri ekseninde nasıl bir ilişkilene içerisinde olduklarını görme imkânı sunacaktır.

Bu çalışma alandaki sıradan bireylerin damga ve ayrımcılığı algılama ve bununla başa çıkma stratejilerine odaklanmakla birlikte, Kürt kimliğinin etnikleşmesi sürecinin tarihsel bağlamını tartışmaya açarak makro ve mikro süreçleri ilişkiyel boyutlarıyla analize dahil edecektir.

Bu çalışmada Kürt meselesine odağı tamamen değiştirerek farklı bir cepheden bakmayı amaçlıyoruz. Makrodan mikro alana, çoğunluğun bakışından dezavantajlı olana, siyasal hareketlerin ve üyelerin değil, sıradan bireylerin etnik sınırları nasıl anlamlandırmaya çalıştıklarına, bu kişilerin gündelik damga ve ayrımcılıkla başa çıkma süreçlerine ve anlam üretme girişimlerine odaklanmaya çalışıyoruz.

Çalışmamızın bağlamının eğitim kurumları olması bilinçli bir tercihtir. Eğitim kurumları hem ulus-devletin “makbul vatandaş” (Üstel, 2008) üretim araçlarıdır hem de dezavantajlı grupların toplumsal statülerini iyileştirebilecekleri, böylelikle de kamusal kimliklerine atfedilmiş olumsuz anlamları dönüştürebilecekleri yegâne kurumlardır. Bu nedenle, okul ortamı etnik sınırların giderek güçlendiği Türkiye toplumunda, dezavantajlı grupların bu sınırlarla sıklıkla karşılaştıkları, etnik sınır oluşturma süreçlerinin en yoğun yaşandığı toplumsal uzamı oluşturur.

Eğitim bağlamını seçmemizin diğer bir nedeni ise Kürtlerin eğitim başarısı açısından en alt segmentte yoğunlaşmasıdır. Türkiye eğitim sisteminde Kürtler tarihsel, kültürel, sosyo-ekonomik ve politik değişkenlerin etkisiyle, eğitim başarısı bakımından en alt grupta yer almaktadır. Mayıs 2014 yılında yayımlanan “Türkiye Eğitim Sisteminde Eşitlik ve Akademik Başarı” adlı çalışma etnik aidiyet değişkeni üzerinden yürütülmesine de, üstü kapalı olarak Kürt öğrencilerin eğitim başarıları hakkında istatistiki bir veri sunmaktadır. Bu çalışmaya göre, eğitim başarısı bakımından Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile diğer bölgeler arasında büyük bir fark söz konusudur. Çalışmamız açısından en çarpıcı sonuç ise anadili Kürtçe olan (çalışmada Türkçe dışında bir dil konuşan) öğrencilerin başarı durumunun göçle yerleştikleri batı illerinde daha da kötüye gitmiş olmasıdır.

Kürt nüfusunun çoğunluğu oluşturduğu bölgeyle kıyaslandığında, metropollerde yaşayan grubun eğitim başarısı düşmüş ve en düşük başarı ise Ege Bölgesi’nde saptanmıştır (Oral ve McGivney, 2014: 28). Bu veriyi etkileyen faktörler çeşitli olsa da, sıradan Kürt gençlerinin azınlıkta oldukları toplumsal uzamda etnik kimliklerini deneyimleme süreçlerinin, bu grubun toplumsal tabakalaşmadaki yerini etkile-

yen önemli bir etmene dönüştüğü fikri bu çalışmanın kıvılcımını ateşlemiştir.

Çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde ayrıntısıyla göreceğimiz üzere, Türkiye devleti üniter bir devlettir ve ulusa aidiyeti Türklük dışında gayri etnik olarak tanımlar. Bunun pratikteki sonucu ise Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının etnik kimliklerini göz önünde tutarak herhangi bir istatistiki veri tutmanın, özellikle milli eğitim sistemini bu parametre üzerinden değerlendirmenin mümkün olmamasıdır.

Bu nedenle etnik sınırların eğitim süreçlerine etkisi ancak farklı stratejileri benimseyen, farklı damga ve ayrımcılık algısına sahip kişilerin eğitim süreçlerine nasıl baktığını ya da okul ve bir bütün olarak içerisinde buldukları toplumla bağ kurma biçimlerinin, eğitim süreçlerine yaklaşımlarını ne ölçüde dönüştürdüğünü dolaylı olarak anlamamıza katkı sunacaktır.

Bu çalışma Türkiye ulus-devleti bağlamında Kürt etnik kimliğine sahip sıradan bireylerin ayrımcılık ve damga algıları ve bununla baş etme stratejilerini analiz ederek son dönemde dezavantajlı grupların damgayla başa çıkma stratejilerine odaklanan etnik sınırlar literatürüne hiç çalışılmadık bir bağlamdan ve hiç çalışılmadık bir etnik grup üzerinden katkı sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmamızın diğer bir katkısı ise, etnisite kaynaklı çatışmaların sürdüğü bir durumda aktörlerin iktidar ve muhalif hareketlerle ilişkisinin damga ve ayrımcılık algısını ve bu kapsamda da bunlara verdikleri yanıtları ne ölçüde farklılaştırdığını anlamamızı sağlamasıdır.

Bu kapsamda çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm çalışmamızın kavramsal ve kuramsal çerçevesine ilişkindir. Bu bölümde, son dönemde özellikle dezavantajlı etno-ırksal gruplara mensup bireylerin gündelik yaşamlarında damga ve ayrımcılıkla başa çıkma süreçlerini odağa

alan yaklaşımları tartışmaya çalışacağız. “Destigmatizasyon stratejileri” olarak adlandırılan bu çalışmalara yön veren kuramsal tartışmalar ve etnik sınır oluşturma süreçleri bu bölümün diğer tartışma konularını oluşturacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümü tarihsel ve aktüel süreçlere ayrılmıştır. Kürt gençlerinin etnik kimlik bağlantılı damgalanma ve ayrımcılık deneyimlerini ve bunlarla baş etme stratejilerini anlamak için makro süreçleri anlamamız gerekmektedir. Bireylerin eylemleri boşlukta gerçekleşmeyip içinde buldukları ulusal şartların etkisi çerçevesinde şekillenmektedir. Bu süreçlerin anlaşılması, bireylerin alanda eylemlerini kullandıkları stratejileri bunları mümkün kılan makro unsurlarla ilişkisel olarak tartışmamıza olanak sunacaktır.

Bu bakımdan çalışmanın bu bölümünde etnik sınırları oluşturan tarihsel ve politik makro unsurlar tartışmaya açılacaktır. Bu bölüm etnik sınırları oluşturan ulus-devletin erken dönemlerini, zorunlu göçlerle Kürt meselesinin ulusal bir soruna dönüşmesini ve son dönemde etnik sınırları güçlendirecek olayları çerçevelenmeye çalıştığımız bölüm olacaktır. Bu bölümde ayrıca, incelediğimiz etnik grubun sosyo-ekonomik gerçekliği, yaşadığı etnik ayrıştırma gibi unsurlara değinilecektir.

Çalışmamızın üçüncü bölümü alan verilerimizi toplama sürecimize yön veren metodolojik süreçlere ayrılmıştır. Bu bölüm veri toplama tekniğimizi, görüşme sorularımızı ve verilerin analiz edilme süreçlerini içermektedir. Ayrıca bu bölümde çalışma sahası olarak seçilen bölgenin özelliklerini ve alana ilişkin çeşitli deneyimleri tartışacağız.

Çalışmamızın takip eden analiz bölümünde Kürt etnik kimliğine sahip olmanın incelenen grup için ne anlam ifade ettiğini, görüşmecilerin sınırın içini ve dışını hangi ölçütlerle tanımladığını ve oluşturulan sınırların belirginliği, akışkanlığı, dayanıklılığı gibi etnik grubun özelliklerini an-

lamaya yönelik tartişmalar yürüteceğiz. Bu bölüm iki başlık-tan oluşacaktır. Birinci başlığımız damga ve ayrımcılık deneyimlerine ilişkindir. Bu başlık altında görüşülen öğrencilerin damga ve ayrımcılık deneyimlerini sınıflamaya çalışacağız. İkinci başlık ise Kürt gençlerinin algılanan damga ve ayrımcılığa karşı verdikleri yanıtların durumsal ve söylemsel düzeyde analizini yapmaya çalıştığımız, damga ve ayrımcılıkla başa çıkma stratejileri olacaktır.